

The background of the entire cover is a photograph of four animal skins, likely from foxes or badgers, hanging vertically against a wall made of horizontal red wooden planks. The skins are arranged in a row, with their heads pointing upwards. The fur colors vary: the leftmost is a light, curly tan; the second is a greyish-brown; the third is a darker, mottled brown; and the rightmost is a lighter tan. The text is overlaid on this image.

Mladá fronta

**HERTA
MÜLLEROVÁ**

LIŠKA LOVEC

román

Liška lovec

Vyšlo také v tištěné verzi

Vyrobeno pro společnost Palmknihy - eReading

MLADÁ FRONTA

Herta Müllerová

Liška lovec – e-kniha

Copyright © Mladá fronta, a. s., 2019

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

*Vydání knihy podpořil grantem Goethe-Institut,
financovaný Ministerstvem zahraničních věcí
Spolkové republiky Německo.*

ISBN 978-80-204-2195-1 (tištěná kniha)

ISBN 978-80-204-5351-8 (PDF)

ISBN 978-80-204-5350-1 (ePub)

ISBN 978-80-204-5352-5 (Mobi)

Copyright © Carl Hanser Verlag München 2009

First published 1992 by Rowohlt Verlag

Translation © Radka Denemarková, 2019

**HERTA
MÜLLEROVÁ**

LIŠKA LOVEC

Mladá fronta

*Nevadí, nevadí,
říkal jsem si, to nevadí.*

Venědikt Jerofejev

PUTOVÁNÍ JABLEČNÉHO ČERVA

Mravenec nese mrtvou mouchu. Nevidí na cestu, mouchu si přehodí a vleče zpátky. Moucha je třikrát větší než mravenec. Adina odsune loket, aby mouše uvolnila cestu. Vedle kolena se leskne mazlavý dehet, škvaří se na slunci. Adina tükne do dehtu, za rukou se táhne dehtová nit, napíná se a přetrhne.

Mravenec má špendlíkovou hlavičku a slunce netuší, kam má do ní vypálit cejch. Slunce žhne a bolestivě bodá. Mravenec je zmatený a sejde z cesty. Leze, ale nežije, očím je jako živočich neviditelný. V okrajích cest se podobně jako moucha plazí v prachu lusky a jehnědy a šešule travin a stromů. Moucha žije, očím viditelná, protože je třikrát větší. A protože ji mravenec poponáší, je pro oko živočichem.

Clara mouchu nevidí, slunce je žhnoucí dýně a oslepuje. Stehna má roztažená, ruce mezi koleny. V místech, kde se kalhotky zařezávají do stehů, raší ochlupení. Pod ochlupením leží nůžky, špulka s bílou nití, sluneční brýle a náprstek. Clara si šije letní blůzu. Jehla se potápí a mizí, nit postupuje vpřed vpich za vpichem, zatraceně, k čertu a k ledu s tvojí zatracenou pramátí, řekne jehle a slízne krev z rozpíchaného prstu. Proklíná ďábelskou pramátí všech jehel, stehů, nití. Když Clara kleje, všechno má svou pramátí.

Pramátí jehel je místo, které krvácí. Pramátí je nejstarší jehla světa a stvořila další jehly. Ruce šijí a pramátí jehel hledá pro potomky prst k píchnutí. V horizontu kletby se

svět smrskne na hromadu jehel a krvavý šrám. A taky se v něm skrývá hrozba kletby pramáti všech zamotaných nití.

Adina řekne, takové vedro a ty si chladnokrevně sakruješ, Clařiny lícní kosti sebou zacukají, jazyk se rozkomíhá. Pokaždé když zakleje, má vrásčitý obličej, v kletbě je každé slovo koulí, vystřelí z úst a trefí cíl. Nemine ani pramáti všech věcí.

Adina a Clara leží na dece. Adina je nahá. Clara má na sobě kalhotky od plavek.

Kletby jsou chladnokrevné střely. Kletby nepotřebují jiřiny, chléb, jablka, léto. Nevoní a nedají se jíst. Kletby jsou dobré, aby zavířily vzduchem a zamořily široké okolí, aby krátce zaběsnily a dlouze se odmlčely. Kletby sunou bušení ve spáncích k zápěstí a tlumený tlukot srdce k uším. Kletby sílí a stupňují se a vydávají samy sebe.

Když kletba utne samu sebe, jako by nikdy nebyla.

Deka leží na střeše ve čtvrti činžovních a sídlištních domů, kolem stojí topoly. Jsou vyšší než městské střechy, zahalené zelení, nenesou jednotlivé listy, ale listoví. Nešumí, šelestí. Listoví topolů se naparuje kolmo vzhůru, dřevo není vidět. Na nebi, kam nikdo jiný nedosáhne, rozkrojí horký vzduch. Topoly jsou zelené nože.

Když Adina pozoruje topoly, v krku se protočí ostří zelených nožů. Krk jímá zavrať. A čelo cítí, že odpoledne nedokáže zadržet jediný topol ani po dobu, kdy si večerní světlo dává načas, než zmizí za továrnou. Noc by topoly zadržet mohla, protože není vidět, ale to by si večer musel zatraceně pospíšet.

Vnitroblokem zní rány, klepání koberců tříští den, ozvěna stupňuje údery a Clařina kletba stupňuje slova.

Sunout tlumený tlukot srdce k uším klepání koberců nedokáže.

Klení je u konce, Clara je unavená a nebe vymetené. Clara zavírá oči oslepené prudkým světlem. Adina oči otevře a zírá do prázdna. Vysoko nad hlavami, kam zelené nože nedosáhnou, se napíná nit horkého vzduchu a padá do oka. Visí na ní tíha města.

Nebe je dneska nějak jiné, řeklo Adině jedno z dětí, které je ve srovnání s ostatními žáky ve škole nápadně tiché. Oči má posazené tak daleko od sebe, že mu zužují spánky. Dneska ráno mě máma vzbudila ve čtyři hodiny, řeklo dítě, dala mi klíč, protože musela na nádraží. Když odcházela, šlo jsem ji vyprovodit k brance. Když jsme přecházeli dvůr, cítilo jsem tíhu na ramenou, nebe stálo nízko. Mohlo jsem se o ně opřít, ale nechťelo jsem polekat mámu. Když jsem se přes dvůr vracelo domů, byly kameny průsvitné. Šlo jsem rychle. Vchodové dveře byly jiné, dřevo prázdné. Mohlo jsem ještě tři hodiny spát, ale už jsem neusnulo. Pak jsem se leklo, i když jsem nespalo. Možná jsem přece jen spalo, protože jsem mělo oči napjaté vzrušením. Zdálo se mi, že ležím u vody na slunci a mám na bříše velký puchýř. Stáhlo jsem z něho kůži, nebolelo to. Pod kůží byl kámen. Zafoukal vítr a zvedl vodu nad hladinu. Nebyla to voda, byl to šátek, který se vlnil vzduchem. Pod šátkem neležely kameny, ale obnažené maso.

Dítě se uprostřed poslední věty rozesmálo a smích probublal i do následného ticha. Zuby byly štěrky, napůl černé, napůl bílé. V dětské tváři se uhnízdl stáří, které nesneslo dětský hlas. Obličej dítěte páchl shnilým ovocem.

Byl to pach starých žen, které si na obličej nanášejí hustou vrstvu pudru a pudr je vrásčitý jako zvadlá kůže. Pach

žen, kterým se před zrcadlem třesou ruce, narážejí rtěnkou do zubů a o něco později pod zrcadlem zkoumají prsty. Nehty jsou vyleštěné a mají bílé lůžko.

Když dítě stálo na školním dvoře mezi ostatními dětmi, mělo v obličeji cejch osamění. Na topoly dopadalo šikmé světlo a cejch se rozlézal.

Clara usnula. Její hluboký spánek nechává Adinu na slunci o samotě. Údery koberců mění slunce v zelené ostrží. V šelestu topolů jsou zelené střenky nehybným létem po všechny roky, kdy je člověk dítětem a roste a vnímá, že každý večer přepadávají odžité dny přes okraj studny života. Dny dětství s vlasy zastřiženými podle kastroly, se zaschlým blátem předměstí, s prachem tramvajů a chodníky plnými kroků vysokých vychrtlých mužů, kteří vydělávají peníze na chleba.

Předměstí se jako dítě máminy košile drželo města pomocí drátů a trubek a mostem bez řeky. Předměstí bylo na obou koncích otevřené a průchozí, stejně jako zdi, cesty, stromy. Na jednom konci rachotily městské tramvaje a továrny vyfukovaly kouř přes most bez řeky. Rachot tramvajů a kouř občas splývaly. Opačný konec předměstí naopak polkla pole, na kterých se rozlila žluť řepky olejky, za poli bíle probleskovaly zdi velké jako dlaň a tam ležela vesnice. Mezi vesnicí a mostem bez řeky byla vklíněna stáda ovcí. Řepnou nať nežraly, tráva rostla u polní cesty, spásaly tedy cestu, dokud neminulo léto. Pak stály před městem a olizovaly tovární zdi.

Továrna ležela před mostem bez řeky a za ním, byla rozlehlá. Za zdmi bučely krávy a kvičela prasata. Každý večer tu spalovali rohy a paznehty, předměstí nasáklo štiplavý kouř. Ona továrna byla jatka.

Časně zrána, ještě za tmy, zakokrhali kohouti. Vykračova-

li si po šedých dvorcích a vychrtlí muži si vykračovali ulicí. Kohouti a vychrtlí muži měli stejný výraz a naparovali se.

Muži vystoupili na konečné a šli přes most pěšky. Na most padalo vysoké nebe, a jakmile zrudlo, nosili muži ve vlasech rudý hřebínek. Adinin táta se nechával stříhat u holiče a ten říkal, že pro hrdiny socialistické práce neexistuje krásnější vyznamenání než rudý kohoutí hřebínek na hlavě.

Adina se holiče na rudý hřebínek zeptala, znal kůži na všech hlavách a skryté záhyby na temeni. Holič řekl, že záhyby na temeni jsou pro vlasy totéž, co pro kohouty křídla. A tak Adině došlo, že se vychrtlí muži jednoho dne vynesou a přeletí most. Jen se nevědělo kdy.

Kohouti přelétali ploty a na dvorcích pili vodu z prázdných konzerv. V noci spali v krabicích od bot. Když stromy v noci přepadla zima a ochladilo se, do krabic zalezly kočky.

Z konečné to bylo o sedmdesát kroků blíž k předměstí než k mostu bez řeky. Adina spočítala kroky, tatáž konečná zastávka byla v opačném směru zastávkou první. Muži vystupovali na konečné pomalu a ženy se na první zastávce do tramvaje nahrnuly jako velká voda. A k tramvaji běžely, jako by šlo o život. Po ránu měly rozčuchané a přeželelé vlasy a kolem hlavy rozevláté šátky, v podpaží se zvětšovala kola potu. Když pot zaschl, měla bílý lem. Strojní oleje a rez rozežíraly lak na nehty. Ženy běžely ráno na tramvaj a mezi bradou a očima navrch hlavy se usadila tovární únava.

Zarachotily první tramvaje, Adina se probudila a pak mrzla v letních šatech. Látka měla vzorek zvláštních stromů. Visely korunou dolů a překrývaly se. Švadlena položila látku během šití vzhůru nohama.

Švadlena bydlela ve dvou malých komůrkách, podlaha byla udusaná a stěny vlhké a s vyboulenými břichy. Okna zírala na dvorek vnitrobloku. V jednom okně byl vystavený plechový štítek a na něm stálo **DRUŽSTVO POKROKU**.

Švadlena říkala komůrkám vznešeně KREJČOVSKÁ DÍL-
NA. Na stole, na posteli, na židlích a v truhlách ležely látky.
Na podlahách a na prahu ležely barevné ústřižky. Švadlena
ke každé látce přistehovala cedulku se jménem. Za postelí
stál v dřevěné bedně obrovský pytel odstřižků. A na dřevě-
né bedně stálo **K NEPOTŘEBĚ**.

Švadlena měla míry napsané v malém zápisníčku. Kdo
k ní chodíval léta a pravidelně, patřil ke stálým zákazní-
kům. Kdo k ní chodíval zřídka nebo zašel náhodou nebo
přišel jenom jednou, patřil k občasným zákazníkům. Když
jí přinesli látku stálí zákazníci, švadlena do zápisníčku míry
nezapisovala. Zapsala si jen míry vychrtlé ženy, která pra-
covala s vychrtlými muži na jatkách. Švadlena měla mezi
rty krejčovský metr a procedila mezi zuby, zajdi si pro šaty
ke zvěrolékaři. Jestli budeš takhle hubnout každé léto, zá-
pisníček brzy zachrastí tvými kostmi.

Žena během roku přinesla švadleně nový sešitek. Na
obalu stálo **SEŠIT BRIGÁDY SOCIALISTICKÉ PRÁCE** a v rubri-
kách stály nadpisy **HMOTNOST ŽIVÉHO ZVÍŘETE** a **JATEČNÍ**
HMOTNOST.

Adina měla zakázáno chodit bosa po krejčovské dílně, po
zemi se mezi ústřižky válely špendlíky. Jen švadlena bez-
pečně věděla, jak a kam šlápnout, aby se nepopíchala. Jed-
nou za týden obešla pokoje s magnetem v ruce, zatoulané
jehly a špendlíky naskákaly z podlah rovnou do ruky.

Když si Adina zkoušela šaty, její máma řekla švadleně,
stromy visí vzhůru nohama, copak to nevidíš. Švadlena
mohla látku otočit správným směrem, zatím byla jen se-
stehovaná bílou nití. V puse měla dva špendlíky a řekla, dů-
ležitý je zadek a zadek a taky zip vlevo, a když se podívám
z téhle strany, je dole nahoře. Dřepla si na bobek, sklonila se
k podlaze, kuřata to vidí správně, řekla. A trpaslíci, dodala
Adina. Máma se zadívala oknem na dvorek vnitrobloku.

Na ulici byla výkladní skříň s kříži, rourami od kamen,

sporáky a konvemi z pozinkovaného plechu, které se opíraly o staré noviny. Před nimi ležel na vyšívané dečce plechový štítek, na kterém stálo **DRUŽSTVO POKROKU**.

Když kolem projela tramvaj, kříže, roury od kamen, sporáky a konve se zachvěly. Nepřekotily se.

Vzadu za výkladní skříni stál stůl s nůžkami, kleštěmi a šrouby. Za stolem seděl muž. Byl to klempíř. Nosil koženou zástěru. Kolem krku mu visel provázek, na něm měl zavěšený snubní prsten, protože mu na obou rukách chyběl prsteníček. I on měl stálé a občasné zákazníky. Stálí zákazníci tvrdili, že jeho první žena je mrtvá dlouho a druhou že si nenašel, protože mu kolem krku pořád visel snubní prsten. Holíč zase tvrdil, že klempíř ženu nikdy neměl, sice se čtyřikrát zasnoubil a pokaždé se stejným prstenem, ale nakonec se neoženil. Když byla výkladní skříň přeplněná kříži, rourami, sporáky a konvemi a hrnci, klempíř do umdlení letoval a drátoval staré hrnce.

Tramvaj míjela výlohu a mezi kříži a rourami od kamen a sporáky ulpěly tváře projíždějící tramvajové soupravy a na těle konví se zavlínily obličeje rozkolíbané jízdou a leskem pozinkovaného plechu. Tramvaj odjela a na konvích zůstal jen odlesk neporušeného sněhu.

Adina nosila letní šaty se stromy několik let. Rostla a šaty byly každé léto o něco těsnější a kratší. A koruny stromů visely po všechna ta parná léta hlavou dolů a tížily. A tak děvče z předměstí kráčelo po chodníku s ostýchavě plachou tváří a se stromy, kterým rostly kořeny do nebe. Tvář ve stínu živých stromů nikdy neschovala celou. Část ponořená ve stínu byla odtážitá a chladná, část vystavená slunci zvládněla. Adina cítila, že má uprostřed obličeje zip, který spíná obě tváře dohromady.

Během letní přeháňky, která nikoho neosvěžila a nezchladila ani kameny, vlezli do spár dvorku vnitrobloku řetízky černých mravenců. Adina vzala průhlednou

ohebnou pletací jehlici, která připomínala hadičku, a napustila do ní cukrovou vodu. Konec hadičky zastrčila do pukliny. Mravenci našli dovnitř, řadili se za sebou, někteří šli hlavou napřed, jiní se sunuli zadkem. Adina oba konce spojila plamenem sirky a náhrdelník si pověsila kolem krku. Stála před zrcadlem a náhrdelník ožil a hýbal se, i když se mravenci přilepili k cukru a umírali v místech, kde se dusili.

Teprve v náhrdelníku byl mravenec pro oko živočichem.

Adina chodívala k holiči každý týden. Vlasy jí rychle dorůstaly a ušní boltce nesměla mít zakryté. Cestou k holiči míjela výlohu s kříži, rourami od kamen, sporáky a zahradními konvemi. Klempíř za sklem na ni zuřivě zamával, vešla dovnitř. Podal jí kornout stočený z novin. V kornoutu měl v zimě už májové třešně, v červnu už meruňky, v létě už hroznové víno, ačkoliv nikde jinde nebylo ovoce zralé. Adina byla tenkrát přesvědčená, že ovoce dozrává díky novinám.

Klempíř jí podal kornout a řekl, sněz to rychle, ať to neshnije. Hltala ovoce, aby neshnilo, zatímco na ni mluví. Pak naopak řekl, nehltej tolik, vychutnej si každé sousto.

Žvýkala a polykala a pozorovala, jak na konci pájky zaplápolal oheň a olízl a sletoval díry na dně hrnce. Vyplněné díry se leskly jako roury od kamen, jako sporáky, jako zahradní konve a kříže ve výloze. Když se oheň nezakousne do hrnce, zakousne se smrt do prdele, řekl klempíř.

Adina se šla dát odpoledne ostříhat, kolem krku měla zavěšený mravenčí náhrdelník. Seděla před obrovským zrcadlem a klátila nohama. Holič jí česal vlasy, každou chvíli odtáhl hřeben a zkoumal ho a řekl, buď vypadnou mravenci, nebo vypadnete oba.

V rohu podřimoval muž. Na stehnech mu ležela holičova kočka. Muž byl vychrtlý a každé ráno, když odcházel na jatka, měl na hlavě kohoutí hřebínek. Vyděsil se snu. Kočka se lekla jeho, a když ji vyhazoval ze dveří, těsně minula zrcadlo. Mám až po krk zvířat na jatkách, křičel. Odplivl si.

Podlaha byla plná ostříhaných vlasů vychrtlých mužů, kteří se všichni navzájem dobře znali. Vlasy nepoddajné, tmavošedé, světle šedé, bílé. Vrstva na podlaze byla pokožka obří zarostlé hlavy. Do chomáčů zcuchaných vlasů si zalezli kuchyňští švábi. Prameny vlasů se rozpohybovaly a vlnily. Vlasy obživly, protože je poponášeli švábi. Na hlavách mužů neobživly.

Holič mrštil nůžky do otevřené zásuvky a řekl, takhle se nedá stříhat, mravenci mi zalezli pod košili. Vysunul košili z kalhot, poškrábal se, a když odtáhl ruku, zůstaly mu na břiše rudé šrámy. Proklínal pramáti všech mravenců, spílal jí a zlořečil. Muž z jatek proklínal pramáti všech mrtvol, spílal jí a zlořečil. Zrcadlo bylo najednou zavěšené moc vysoko a zásuvka položená moc nízko, Adina měla pocit, že nohy pod židlí jí visí ze střechy. Vyběhla ze dveří a tam ležela kočka. Kočka se ohlédla, měla tři oči.

Uběhl týden a holič dal Adině bonbony. Byly olepené vlasy, které na jazyku škrábaly. Adina se pokusila vlasy vyplivnout a holič řekl, že pročistí krk.

Bonbony v puse chrastily, Adina se zeptala, kdy umře muž, co vyhodil holičovu kočku. Holič nabral plnou hrst bonbonů, cpal si je do pusy a řekl, až mu ostříhám pytel plný vlasů. Až bude pytel napěchovaný a těžký jako muž, pak muž zemře. Všechny vlasy mužů, které stříhám, strkám do pytlů, dokud nejsou nacpané k prasknutí, řekl holič. Vlasy nevážím na váze, vážím je očima. Víím, kolik vlasů jsem za ta léta ostříhal, řekl holič. Cítím hmotnost v očích a nemýlím se. Holič sfoukl Adině vlasy z krku.

Zákazník, co vyhodil kočku, ke mně přijde ještě tak sedmkrát nebo osmkrát, řekl holič. Proto jsem mu tenkrát raději nic neřekl, ačkoliv kočka přestala od té doby žrát. Nevýženu přece stálého zákazníka těsně před posledním ostříháním a nepošlu ho k jinému holiči za novou nejistotou. Z koutků úst mu stékaly vrásky, zařízly se do tváře.

Clara stojí u deky, obléká si letní halenku. Náprstek na ukazováčku se blyští v prudkém slunci. Nohy má hubené, tělo si zkouší halenku, kterou právě došla. Rázným pohybem přetáhne halenku přes hlavu, vypadá přitom jako hubený pták, který nedělá nic jiného, než že zírá do léta a je překrásný. Ostří topolů udiveně přihlíží. V Clařině oholeném podpaží roste čerstvé strniště. V podpaží nosí neoholenou bradu muže, o kterém právě sáhodlouze vykládá, říká, ještě jsem nepotkala muže velkého formátu, to je zbožné přání.

Clara se směje, zavravorá jako na chůdách, zbožné přání je rozhicované, na střeše ho jímá roztoužená závrať. Hlava neví o zeleném ostří topolových nožů, okrajích střech, mracích, městě. Neví, že sluncem rozpálená střecha je plná mravenců, kteří nosí mrtvé mouchy. Neví, že v slunci je střecha jen hranatá obruba nebes.

Zip na tváři a letní šaty, z nichž padají stromy, vychovaly z Adiny člověka, který se bojí šatů, a strachu se zbavovala dlouhá léta. Švadlena měřila délku života žen podle váhy odstřížků. Adina chodívala za švadlenou, jen tiše seděla a ani nedutala. Její neúprosný pohled neušetřil žádnou zákaznici. Věděla, kdy bude pytel ústřížků plný a těžký jako žena. Věděla, že vychrtlá žena z jatek si vyzkouší už jen čtvery šaty, než zemře.

Clara z tašky vyloví rezavě skvrnité letní jablíčko a podá ho Adině. Náprstek se leskne a zařízne se do jablečné slupky. Jablíčko má dlouhou stopku, do zralého jablka má daleko, je dřevnaté a obrůstá stopku. Adina se do jablíčka zakousne. Vyplivni to, červ, řekne Clara. Do masa jablka se zavrtala rezavá nit obaleče jablečného. Adina spolkně sousto i s červem. Je to jen jablečný červ, řekne, roste v jablku, sílí z jablečného masa. Neroste v jablku, řekne Clara, zavrtá se do něho, prokouše se a proplazí ven. To je jeho cesta.

Adina žvýká, sousta jí křupou v uších, co by dělal venku, řekne, je přece bílý a stvořený z jablečného masa a bílým

jablečným masem se živí a kadí hnědou stezku, až se prokouše jablkem, zemře. To je jeho cesta.

Clařiny oči nejsou namalované a nebe je prázdné a nože zelených topolů jsou ostré a vzpřímené. Clara mhouří oči proti slunci. Zorničky hledají nejkratší cestu jablka z ruky do úst. Clara mlčí, natáhne se na deku, zavře oči.

Nad čtvrtí činžovních a sídlištních domů si hoví mrak, je bílý a opuchlý a trhá se. Vypadá jako starci, co umírají v létě na dovolené, rádi si pohoví nad městem, mezi postelí a hrobenem.

Clara a letní stařec se ukládají ke stejnému spánku. Adina cítí v břiše mravenčení a stezku jablečného červa. Zavrtává se do ní ohanbím na vnitřní straně stehen a prokouše se do kolenních jamek.

MUŽ UKRYTÝ V DLANI

Za ženou kráčí stín, žena je malá a shrbená, stín si udržuje odstup. Žena zabočí do trávy a sedne si na lavičku mezi domy.

Žena sedí, stín stojí. Nepatří ženě, stejně jako stín zdi nepatří zdi. Stíny nechaly věci, kterým patřily, na holičkách. Patří pozdnímu odpoledni, které minulo.

Před spodní řadou oken činžovního domu rostou jiřiny, vysoké a obalené hustými listy. Rozpálený vzduch svinuje listy jako suchý papír. Jiřiny nakukují do kuchyní a pokojů, do talířů a postelí.

Z otevřeného kuchyňského okna vylétne kouř, je cítit spálenou cibuli. Nad sporákem visí gobelín. Mýtina s jelenem. Jelen je hnědý jako cedník na stole. Žena olízne dřevěnou lžici. Dítě stojí na židli a fňuká. Kolem krku má uvázaný bryndák. Žena setře dítěti slzy bryndákem.

Dítě je velké, nemusí stát na židli. Dítě je velké, nemusí mít pod krkem bryndák. Ženin loket hraje všemi odstíny modré. Mužský hlas křičí, všechno tu smrdí cibulí, stojíš u plotny jako kráva, uteču do světa, půjdu, kam mě nohy ponesou. Žena zírá do hrnce a fouká do kouře. Řekne ti chým a nesmlouvavým hlasem, tak si táhni, seber si svých zasraných pět švestek a vrať se domů k mámě. Muž popadne ženu jednou rukou za vlasy, druhou ji mlátí. Žena brečí a stojí u dítěte. Dítě zmlkne a zírá z okna.

Lezl jsi na střechu, řekne dítě, poznalo jsem tvůj zadek. Muž si odplivne z okna přes vysoké jiřiny. Horní polovinu těla

má nahou, na hrudi modřiny. Co by tam tak asi bylo k vidění, neprovokuj, nebo ti plivnu jednu mezi oči. Slina dopadne na chodník, v ní slunečnicové semínko. Pojd' sem a pořádně se vykleň, ať líp vidíš, řekne muž. Dítě se směje, žena zdvihne dítě ze židle, přivine se k němu. Směješ se a rosteš, řekne žena, a až vyrosteš, umlátí mě k smrti. Muž se směje potichu a vzápětí nahlas. Byl jsi s děckem na střeše, řekne žena.

Plivance, oharky cigaret, slupky slunečnicových semínek se válejí na chodníku mezi kroky. Tu a tam leží rozslapaná jiřina. Na obrubníku se povaluje stránka vytržená ze školního sešitu a je na ní napsáno, že rychlost modrého traktoru je šestkrát vyšší než rychlost červeného traktoru.

Písmo školních dní. Písmenům podkluzují nohy a převálí se na záda, písmena dalšího slova padají na hubu. Bradavice na dětských prstech, špína na bradavicích, řetězce bobulí šedých bradavic. Prsty jsou krky krocanů.

Bradavice se přenášejí předměty, řekl Paul, putují po povrchu kůže. Adina se sešitů a dětských rukou dotýká denně. Křída skřípe na tabuli, každé napsané slovo může být bradavicí. V dětských obličejích bydlí unavené oči, neposlušají výklad. Zvoní, je přestávka. Adina stojí před zrcadlem učitelského záchodu. Zkoumá obličej a krk, hledá bradavice. Do prstů se zažírání křída.

V řetězcích dětských bradavic jsou zalezlé rány, pošťuchování, zostouzení, postrkování, šikana a deptání, tláče-nice a nenávist a popadání za límec. V řetězcích bradavic je zalezlé šílenství a záškoláctví, lstivá prohnanost a krutost matek a otců, příbuzných, sousedů i cizích lidí. Když je oko napuchlé, zub zlomený, ucho krvavé, následuje jen pokrčenií ramen.

Trolejbus projíždí městem s osvětlenými okny, uprostřed je zvrásněná tahací harmonika. Dráty nahoře sebou

v zatačkách smýknou jako dlouhé rohy neznámého živočicha, tahací harmonika se rozevírá a zavírá, z gumových záhybů vzlétne prach. Je šedý a jemný jako chmýří, teplejší než večerní vzduch. Když trolejbus jezdí městem, znamená to, že pustili elektrický proud. Rohy zasrší jiskrami a jiskry vzlétnou do korun stromů. Z hlubokých větví na silnici padají listy. Topoly nahlízejí do všech ulic, jsou ve tmě tmavší než ostatní stromy.

Před Adinou kráčí muž. V ruce drží kapesní svítilnu. Město je bez proudu často, baterky přirostly k rukám jako prsty. V ulicích je tma jako v pytli, noc je ukovaná z jednoho kusu a bázlivý chodec je šustivým zvukem nad osvětlenými špičkami bot. Muž namíří baterku za sebe. Na konci ulice se večerem táhne poslední bílá nit. Za výlohou se zalesknou bílé polévkové talíře a nerezové lžice. Baterka zhasne, muž čeká, až konec ulice zabočí a napojí se na postranní ulici. Když baterku znovu rozsvítí, zmizí. Je mužem ukrytým v dlani.

Proud vypínají, když je tma jako v pytli plném ostříhaných vlasů. Továrna na výrobu obuvi nebzučí, ve vrátnici hoří svíčka, vedle ní sedí rukáv. Před vrátnicí štěká pes, není ho vidět, jen oči se mu lesknou a na asfaltu je slyšet tlapky.

Topoly prostupují město, ostrá zeleň proniká do všech ulic. Domy se choulí k sobě. Za záclonami stojí světla rovných svíček. Lidé drží děti poblíž světla, chtějí se pokochat tvářemi dětí, než nastane nové ráno.

Kde roste husté houští, znamená noc přežití mezi úkrytem v listí a přepadením. Když v setmělém městě nejde proud, noc oznámí plíživý příchod a nejprve odřízne lidem nohy. Kolem ramen se jako šála choulí zbytek kalného světla, vystačí leda na pozdrav. Jinak není vidět na krok.

Někdy svítí kaluže, nevydrží dlouho, půda je vyprahlá a má žízeň, léto je parné a suché a prašné a nesprchne celé týdny. Houští sahá Adině po ramena. Keř má neklidné bílé

květy, nasáklé těžkou vůní stísněnosti. Adina zapne baterku, světelný oválný kruh je bílé vejce hozené do tmy. Roste v něm hlava se zobákem. Světlo baterky je jen pojistka, aby noc nespolkla celá záda, jen jejich polovinu. Jinak není vidět na krok.

Růže zalátaly děravou stříšku, spřádají nad vchodem pavučinkovou síť špinavých listů a špinavých hvězd. Noc vytlačuje hvězdy z města.

PRAMEN VLASŮ

Noviny jsou zrnité a plné drobných třísek, ale diktátorův pramen vlasů spadajících do čela se na papíře leskne. Pramen vlasů je napomádovaný a leskne se výrazným třpytem. Pramen vlasů je hustý, pečlivě sčesaný. Pramen vlasů je mohutný, řidší pramínky jsou odkloněné do diktátorova týlu. Papír je spolkl. Na zrnitém papíře stojí: *Nejmilovanější syn lidu.*

Co se leskne nápadně, je vidět a vidí.

Pramen vlasů spadajících do čela se leskne. Dívá se na celou zem každý den. Diktátor v rámečku novin je veliký jako polovina stolu. Taký každý den. Pod pramenem vlasů je tvář velká jako dlaně, které si Adina položí vedle sebe, zírá do prázdna a zadrží dech.

Čerň v diktátorově oku je velká jako nehet na palci, když ho Adina ohne, aniž by po něčem sahala. Čerň v oku se z novin dívá na celou zem. Každý den.

Zem protíná ostražitý zrakový nerv. Města a vesnice jsou k sobě nahnané jako stáda dobytka. Jinde jsou oddělené a roztržené. Zbloudilé cesty končí uprostřed polí, v příkopě bez přemostění, u stromů. A stromy, které tu nikdo nesázel, se dusí. Psi se potulují. Když jim chybí dům, zapomenou štěkat. Ztratí zimní srst, letní srst, chvíli jsou bojácni a plaší, a když to nikdo nečeká, zdivočí. Bojí se, proto běsní, než někoho kousnou.

Kam se zadívá čerň v oku, tam se lidé v celé zemi zasta-